

LINDA: VALITSUSE SEISUKOHT

Järgnev lisa ei ole osaks ECRI analüüsist ja ettepanekutest Eesti olukorra kohta

Vastavalt ECRI riik-riigi kaupa töömenetlusele käsitleti ECRI aruande kavandit ka konfidentsiaalse dialoogi käigus Eesti ametivõimudega. Terve rida nendepoolseid kommentaare võeti ECRI poolt arvesse ning viidi aruande lõppversiooni ka sisse (vastavalt ECRI praktikale peegeldab aruanne arenguid seisuga 3. juuli 2009, mil arutati selle esimest kavandit).

Lisaks palusid Eesti ametivõimud tuua ECRI aruande lisa ära nende järgnevad seisukohad.

EESTI VALITSUSE KOMMENTAARID RASSISMI JA SALLIMATUSE VASTU VÕITLEMISE EUROOPA KOMISJONI (ECRI) NELJANDA ARUANDE KOHTA

Eesti valitsus tervitab jätkuvat dialoogi rassismi ja sallimatuse vastu võitlemise Euroopa komisjoniga (edaspidi ECRI) ning kasutab siinkohal võimalust edastada omapoolsed kommentaarid ECRI neljanda aruande nende punktide kohta, mille osas on valitsuse arvates vajalik esitada täpsustavat või täiendavat informatsiooni. Selguse tagamiseks on lisaks üldistele kommentaaridele välja toodud ka eraldi viited mõnele aruande punktidele.

Mis puutub ECRI tehtud järeldustesse eesti keele kursuste kohta (punktid 12-17) kinnitab valitsus, et alates 1. jaanuarist 2009 kehtima hakanud keeleeksami sooritanud isikutele kogu keelekursuse maksumuse hüvitamise praktika jätkub ka edaspidi. Lisaks sellele on vähemalt 800l isikul võimalus osaleda 2009/2010 aasta jooksul tasuta eesti keele kursustel olenemata sellest, kas nad kavatsevad keeleeksami sooritada või kodakondsust taotleda. Veelgi enam, eraldi pakutakse tasuta keelekursuseid haridus- ning politseitöötajatele; välja on töötatud töökoha vahetamise programme, mis hõlmavad ka keelekursuseid ning töötamist eestikeelses keskkonnas.

Vastavalt haridus- ja teadusministri määrusele 3. detsembrist 2008, on alates 2009/2010. õppeaastast põhikooli eesti keele eksam kõigi sooritajate puhul ühitatud kodakondsuse taotlemisel nõutava eesti keele tasemeeksamiga. Haridus- ja Teadusministeerium on koostanud koolidirektoritele ka kõiki õiguslikke muudatusi käsitleva informatsioonipaketi.

Aruande punktis 19 viidatakse Euroopa kodakondsuse konventsioonile, millega Eesti ei ole liitunud. See on nii, kuid sellegipoolest on Eesti seaduste kohaselt keelatud diskrimineerimine usutunnistuse, rassi, nahavärvi ja rahvusliku või etnilise kuuluvuse alusel.

Mis puudutab punktis 20 tehtud soovitusi, siis osutame, et on rahvusvaheliselt tunnustatud praktika riikliku julgeoleku tagamisel, et riikidel on laiem otsustusõigus kodakondsuse andmisel, kui see puudutab isikuid, kes on teeninud välisriigi luure- või julgeolekuteenistustes. Ka Eesti Vabariigi Riigikohus on leidnud, et kodakondsuse seaduse § 21 lg 1 punkt 5 on kooskõlas nii Eesti põhiseadusega kui ka ÜRO kodaniku ja poliitiliste õiguste rahvusvahelise pakti artikliga 26. Seejuures soovib valitsus välja tuua, et kodakondsuse seadus võtab arvesse nii riiklikku julgeolekut kui ka õigust perekonnale läbi kodakondsuse seaduse § 21 lõike 2, mille kohaselt võidakse Eesti kodakondsus anda või taastada välisriigi relvajõududest erru läinud isikule, kes on olnud sünniga Eesti kodakondsuse omandanud isikuga abielus vähemalt viis aastat ja see abielu ei ole lahutatud

Valitsus soovib rõhutada, et punktis 22 kajastatud keelenõudeid käsitlev informatsioon ei ole täielikult korrektne. 1. juulil 2008 jõustunud Vabariigi Valitsuse määruse kohaselt nimetati endised keeleoskustasemed ümber tasemeteks A-C vastavalt Euroopa Nõukogu koostatud Euroopa keeleõppe raamdokumendile.

Eelnevalt kehtinud keeletasemed jäävad endiselt kehtima ning määrus täpsustab vanade keeleoskustasemete vastavust uutele keeleoskustasemetele. Määrusega lisati mõned uued ametnike kategooriad, kes eelnevalt reguleerimisalasse ei kuulunud; mõnel juhul võib see tuua töötajatele kaasa kohustuse omandada kõrgem riigikeele oskuse tase. Samas kehtestati vastava keeleoskustaseme omandamiseks 2-aastane üleminekuperiood (kuni 1. juulini 2010).

Seoses punktis 24 märgitud ECRI soovitusel, soovib valitsus lähemalt selgitada Eesti Keeleinspeksiooni kontrollimehhanismide küsimust.

Keeleinspeksioon tegutseb samasuguste reeglite alusel nagu teised Eesti täidesaatva riigivõimu asutused. Nende asutuste peamine funktsioon on teostada riiklikku järelvalvet ning rakendada riigi sunnimeetmeid seadustega sätestatud piirides. Minister - käesoleval juhul haridus- ja teadusminister - jälgib oma ministeeriumi haldusalas olevate valitsusasutuste ja sealsete ametnike tegevuse õiguspärasust ja eesmärgipärasust. Minister võib järelevalve korras täidesaatvate asutuste õigusakte ja -toiminguid kehtetuks tunnistada. Täidesaatva riigivõimu asutuste peadirektorid teostavad järelvalvet asutuse või inspeksiooni piirkondlike esinduste ning sealsete ametnike üle ministri seatud reeglite alusel ning ulatuses.

Lisaks võib keeleinspektorite toiminguid vaidlustada halduskohtus; põhiõigusi puudutavate küsimuste korral võib pöörduda õiguskantsleri poole ning diskrimineerimist puudutavate küsimuste korral soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise voliniku poole.

Hetkel on Keeleinspeksioonis 22 töötajat, neist 11 töötab inspektorina. Keeleinspeksioon avaldab igal aastal tegevusaruande, milles on kajastatud aasta jooksul läbiviidud kontrollide ning tehtud hoiatuste ja ettekirjutuste arv. Arvud on esitatud erinevate valdkondade lõikes, nagu haridus, kohalik omavalitsus, terviseteenused jne; võrdlusena on välja toodud ka eelmiste aastate näitajad. Viimaste aruannete kohaselt tehti 2007. aastal 3029 ettekirjutust, millest vaidlustati 5; 2008. aastal 2402 ettekirjutust, millest 5 vaidlustamiseks pöördui enamasti inspeksiooni peadirektori või kohtu poole ning need puudutasid peamiselt avalikule teabele riigikeelse tõlke lisamise nõuet.

Valitsus soovib samuti märkida, et Haridus- ja Teadusministeerium tegeleb juba ka uute tegevuste kavandamisega keelekursuste kvaliteedi tagamiseks, nagu on soovitatud punktis 27.

Mitmed ECRI soovitused, näiteks aruande punktid 28-33 ning II osa, puudutavad venelasi Eestis. Valitsus soovib välja tuua, et kuigi venelaste osakaal Eestis elavate muude rahvuste hulgas on 25%, elab statistika kohaselt Eestis üle 120 rahvuse esindajaid ning paljud neist arendavad omakeelset kultuuri ja haridust. Seega ei ole õige rääkida üldisest "venekeelsest vähemusest".

Eesti valitsus on seisukohal, et vähemuste õiguste kaitse tagamine peab olema hõlmatud kõigi õigusaktidega, mitte vaid mõne eriseadusega, nagu

rahvusvähemuste seadus. Eesti Vabariigis kaitsevad rahvusvähemusi põhiseadus ja muud seadused, mis on kooskõlas rahvusvahelise õigusega. Lisaks jõustus 2009. aastal võrdse kohtlemise seadus, mis keelab spetsiifiliselt diskrimineerimise rahvuslikul alusel.

Vähemusrahvuse kultuuriautonoomia seaduse, mis põhineb 1925. aasta samanimelisel seadusel, rakendusala on piiratud ning seadus kujutab endast pigem üht täiendavat võimalust Eesti põlisvähemustele. Kõiki võimalusi omakeelse kultuuri, hariduse ja religiooni arendamiseks, mida mainitakse kultuuriautonoomia seaduses, on võimalik kasutada ka rahvustel, kel oma kultuuriautonoomiat ei ole. Need õigused on tagatud põhiseadusega.

Eestis viiakse integratsiooni ellu vastavalt riiklikule lõimumiskavale 2008 – 2013, mille väljatöötamises osalesid ka rahvusvähemuste organisatsioonide esindajad. Valitsuse kogemused integratsiooniprogrammidega näitavad, et integratsioon teostub kõige efektiivsemalt just programmide praktilisel elluviimisel ning sihtgruppide kaasamisel sellesse.

Valitsus tunnistab vajadust esinduskogu või foorumi järele, mille kaudu Eesti vähemuste esindajad saaksid suhelda riigivõimu esindajatega, oma probleeme arutada ja esitada oma ettepanekuid riigivõimu organitele. Näeme võimalust, et selline foorum võiks kujuneda näiteks olemasolevate rahvuskultuuride ühenduste baasil.

Valitsus soovib teada anda, et Justiitsministeerium on alustanud karistusseadustiku muudatuste väljatöötamist ning võtab sealjuures arvesse ECRI aruande punktis 41 tehtud soovitusi rassismikuritegude kriminaliseerimise kohta.

Punkti 149 kohta märgib valitsus, et tulenevalt välismaalasele rahvusvahelise kaitse andmise seadusest makstakse rahalist toetust kõigile Illuka varjupaigataotlejate vastuvõtukeskuses elavatele varjupaigataotlejatele. Rahalist toetust makstakse põhimõttel, et pere esimesele liikmele makstav toetus on 100% kehtivast toimetulekupiirist ja pere teisele ja igale järgnevale liikmele makstav toetus moodustab 80% kehtivast toimetulekupiirist

Punkti 156 osas rõhutab valitsus, et välismaalasele rahvusvahelise kaitse andmise seaduse kohaselt ei või varjupaigataotlejat saata tagasi riiki, kus teda ähvardavad tõsised ohud, näiteks riiki, mis ei järgi pagulasseisundi konventsioonis sätestatud põhimõtteid. Selle tagamiseks analüüsitakse iga varjupaigataotlust eraldi, selgitamaks välja, kas iga konkreetne riik on taotluse esitaja jaoks piisavalt turvaline.